

KELETI TANULMÁNYOK ÉS VALLÁSKÖZI PÁRBESZÉD

ÍRÁSOK SZÉCSI JÓZSEF TISZTELETÉRE

ORI
AND INT

ESSAYS IN H

SZERKESZTETTE
HIDVÉGI MÁTÉ
ORSZÁGOS RABBIKÉPZŐ-ZSIDÓ EGYETEM
BUDAPEST

JEWISH THEOLOG

Budapest, 2018

NYOK
BESZÉD

TELETÉRE

TEM

ORIENTAL STUDIES
AND INTERFAITH DIALOGUE

ESSAYS IN HONOUR OF JÓZSEF SZÉCSI

EDITED BY
MÁTÉ HIDVÉGI
JEWISH THEOLOGICAL SEMINARY-UNIVERSITY OF JEWISH STUDIES
BUDAPEST

L'Harmattan

Budapest, 2018

Contents

Two Poems, Jewish and Christian, on Genesis 22:

Common and Distinctive Elements in Exegesis

(SEBASTIAN BROCK)

43

5

Gen 28,10–22 in antiker jüdischer und christlicher Rezeption

(MARTIN MEISER)

57

Moshe Greenberg and His Understanding of Exodus

(JEFFREY H. TIGAY)

75

A történeti-kritikai exegézis struktúraalkotó szerepe

a rendszeres teológiában

(GÁNÓCZY SÁNDOR)

83

A szentírásfordítás nehézsége gyakorlati példákban

(JAKUBINYI GyÖRGY)

117

Paleo-Hebrew Script vs. „Jewish” Script: More on the Scripts Used

by the Jews of Judea during the Hellenistic and Roman Periods

(BOAZ ZISSU, OMRI ABADI)

129

„Az ósanya veszélyben” – egy midrás anatómiája

(Genesis Apocryphon)

(FRÖHLICH IDA)

151

Fogság utáni történeti korszakolás egy qumráni kéziratban (4Q390) (TAMÁSI BALÁZS)	161	Ki volt a súnemi Ab bizonyásztétele (KARASSZON ISTVÁN)
„But at Night, at Night, I Still Dream in Spanish”: The Map of the Imagination of Israeli Literature: The South American Province (YIGAL SCHWARTZ)	173	Formes et formules (ISTVÁN BAÁN)
Anathéma vagy modus vivendi? Három szokatlan szakasz a Misnából (MARJOVSZKY TÍBOR)	187	The Psalms and the the 6th Century (SZABOLCS ÁNZELM)
The Absence of Moses from the Passover Haggadah (MICHAEL AVIOZ)	197	Did New Testament of Scripture? The C (SERGE RUSER)
A Comprehensive Bibliography of Anti-Christian Polemical Treatises of Italian Provenance in the Hebrew Language (Seventeenth and Eighteenth Centuries) (KÁROLY DÁNIEL DOBOS)	203	„Nem te hordozod a A Róm 11,18 és szöv és Petrus Abelardus (OLÁH ZOLTÁN)
Akik pappá lettek. Szemelvények a fogalom posztbiblikus használatából (LŐRIK LEVENTE)	239	„Nyugalmat szerze (KOCSI GYÖRGY)
Rabbik – közösségszemlélet (RÓNA TAMÁS)	253	Hatalomról és tekint (BÉRES TAMÁS)
Excluding Women from Public Religious Roles in 1 Timothy – a Jewish Influence? (KORINNA ZAMFIR)	259	„Whoever Does No Seeing God through According to MacL (SÁNDOR ENGHY)
‘A Common Minhag’ – on the Custom Not to Drink Water during the Tequfah in Contemporary Rabbinic Orthodox Responsa (LEON MOCK)	275	Biblikus teológia – (MARTOS LEVENTE)
A Septuaginta (LXX) és a zsidó alexandriai kánon mítosza (ZSENGELLÉR JÓZSEF)	289	Kié az Ígéret Földje (TATAI ISTVÁN)
A hellenizmus, Alexandriai Philón, valamint Josephus Flavius hatása a bibliaértelmezésre és a kereszteny hagyományra (BENYIK GYÖRGY)	299	Belül van a kilincs (SZIGETI JENŐ)

	Contents	Contents	
iratban (4Q390)		Ki volt a súnemi Abiság? A görög szöveghagyomány bizonyságtétele	
	161	(KARASSZON ISTVÁN)	325
he Map of the an Province		Formes et formules de prière dans les Apophthegmes	
	173	(ISTVÁN BAÁN)	331
akasz a Misnából		The Psalms and the Development of the Liturgy of Hours until the 6th Century	
	187	(SZABOLCS ANZELM SZUROMI O.PRAEM.)	337
lemmical Treatises		Did New Testament Authors Aspire to Make Their Compositions Part of Scripture? The Case of the Johannine Prologue	
	197	(SERGE RUZER)	347
likus		„Nem te hordozod a gyökeret, hanem a gyökér téged.” A Róm 11,18 és szövegkörnyezete az ókeresztény íróknál és Petrus Abelardusnál	
	203	(OLÁH ZOLTÁN)	363
Timothy –		„Nyugalmat szerzek neked” (Ex 33,14)	
	239	(KOCSI GYÖRGY)	379
Water during esponsa		Hatalomról és tekintélyről	
	253	(BÉRES TAMÁS)	397
ítosza		„Whoever Does Not See God Everywhere Does Not See Him Anywhere.” Seeing God through J. B. in the Life of Szécsi József. According to MacLeish in a Play Form	
	259	(SÁNDOR ENGHY)	403
as Flavius myra		Biblikus teológia – dialogikus formában?	
	275	(MARTOS LEVENTE BALÁZS)	413
ítosza		Kié az Ígéret Földje?	
	289	(TATAI ISTVÁN)	429
Belül van a kilincs. Jegyzetek az újszövetségi képes beszédről			7
	299	(SZIGETI JENŐ)	439

Die theologischen Beziehungen zwischen Christentum und Judentum – ein unerwünschtes Thema im jüdisch-christlichen Dialog? (REINHARD NEUDECKER)	447
A katolikus egyház és a vallásközi párbeszéd (TÖRÖK CSABA)	465
Hogy megszűnjék az éjszaka (FABINY TAMÁS)	489
Leszerelési teológia, avagy csodagyűrű csak egy van – hogyan lehetséges ez? A vallási párbeszéd esélyéről (GÁBOR GYÖRGY)	501
Vittorio Hösle: God as Reason (Isten mint Ész) (HELLER ÁGNES)	517
Attitudes towards Dialogue and Rapprochement among Religions (ISTVÁN KAMARÁS OJD)	531
How Islam and Christianity Perceive Each Other? Reflections on the Relationship of Two Monotheistic Religions (ERZSÉBET N. RÓZSA)	543
Adalékok a neológia szerepéhez, a zsidó néprajznak, mint új diszciplínának a létrehozásában (OLÁH JÁNOS)	557
A reformáció harmadik ága (DOBNER GYŐZŐ)	577
A kazár hitvita (UHRMAN IVÁN)	581
Zsidók a kiegyezés korában (KOMORÓCZY GÉZA)	627
Genesis of Policy of Armenian Genocide (RUBEN SAFRASTYAN)	641

Muszlimok Magyarországon (ABDUL-FATTAH MUNIR)

Bernard Heller, Pioneer of Ecumenism (MARCEL POORTHUIS)

A bor és az iszlám valamennyi hagyományában (TOKICS IMRE)

Ma Huan 15. századi utazásai (KÓSA GÁBOR)

Ádaun aulom Prágában (HIDVÉGI MÁTIÉ, FEKETE LÁSZLÓ)

m und
ristlichen Dialog?

447

465

489

501

517

ng Religions

531

Religions

543

557

577

581

627

641

Contents

Muszlimok Magyarországon az elmúlt száz év tükrében
(ABDUL-FATTAH MUNIF)

663

Bernard Heller, Pioneer of Judeo-Islamic Relations
(MARCEL POORTHUIS)

679

A bor és az iszlám vallás
(TOKICS IMRE)

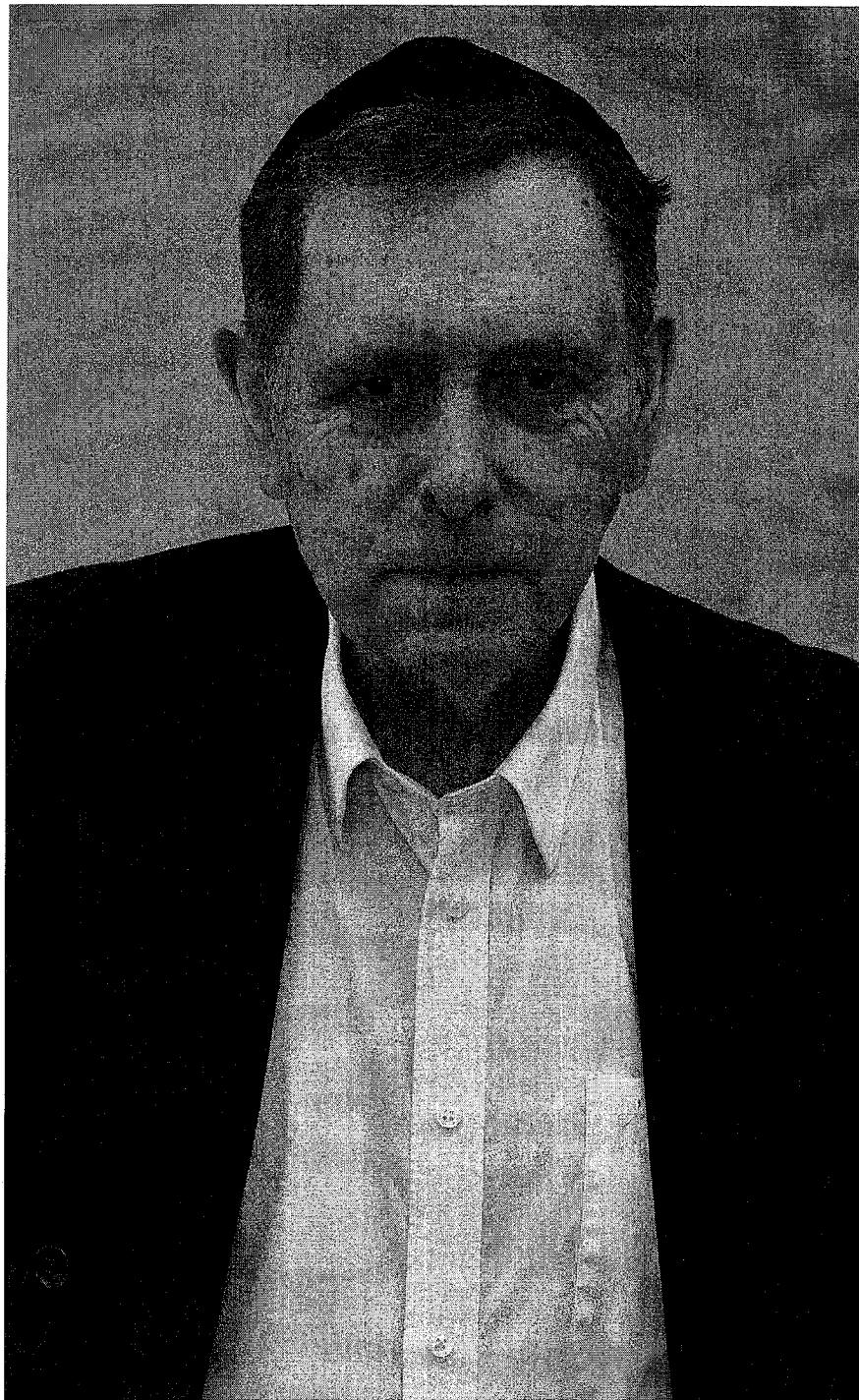
689

Ma Huan 15. századi beszámolója Mekkáról
(KÓSA GÁBOR)

697

Ádaun aulom Prágából
(HIDVÉGI MÁTÉ, FEKETE LÁSZLÓ)

711

József Szécsi (Photo: Krisztián Schindler, 2018)

„Mi félszava

Hányas vagy?...
48-as.

Mi félszavakból is me
Szilágyi György klas
gánkat, Szécsi József
a Kereszteny-Zsidó T

Szemináriumba

Magam előtt látom
katolikusként hallgat
Szemere Samu fakultá
Domán Ernő főrabbi

A szíve-lelke azon
könyvek mámorító vi
elnevezett részlegéne

Oktatás

Az OR-ZSE Történet
hozzáállással tanít hi
sége, előadói kultúrá
Akadémián, a Zsigra
vívta ki. Vallásfilozófia
kivételes képességével

Konferenciák

Hazai és külföldi tu
adója. Logikusan látni
betekintést enged a z

yörgy interjúja Szécsi Józseffel

rt- stb. misék basszus szólít

ehoczky László hívott meg
ztésére. Az akkori „állami”
zött, hogy nem egy egyház
pet adtam a magyarországi
ndásul Izraelben is lehetett
núsort, mondván, végül is
televíziós konferencián is
6-iszlám vallásközi kerek-
emlegetnek, de ott is köt
kérdése...

Hának most?
István volt, most ő a Rabbi-
enes – görögkurzusaimon
ek volt kiváló növendéke.
ómra is.

alatom, hogy ha civilként
pap, akkor a papnak van
k egy tanítást, és ugyanazt
szintén nagyra becsülöm
lk tartom jelen formájában
ópában vagy Amerikában
olikus egyházban, melyről
közény teológiában általában
ársadalmi berendezkedése
yilt pályán kint veszegel,

Contributors

OMRI ABADI

Martin (Szusz) Department of Land of Israel Studies and Archaeology
Bar-Ilan University, Ramat-Gan, Israel

MUNIF ABDUL-FATTAH

Department of Semitic Philology and Arabic Studies, Faculty of Humanities, Eötvös
Loránd University, Budapest, Hungary

MICHAEL AVIOZ

The Zalman Shamir Bible Department, Faculty of Jewish Studies, Bar-Ilan
University, Ramat-Gan, Israel

ISTVÁN BAÁN

St Athanasius Greek Catholic Theological Institute, Nyíregyháza, Hungary

GYÖRGY BENYIK

Department of Biblical Studies, Faculty of Roman Catholic Theology, Gál Ferenc
College, Szeged, Hungary

TAMÁS BÉRES

Department of Systematic Theology, Lutheran Theological University, Budapest,
Hungary

SEBASTIAN BROCK

Oriental Institute, University of Oxford, Oxford, Great Britain

Győző DOBNER

Baptist Congregation „Bárka”, Budapest, Hungary

KÁROLY DÁNIEL DOBOS

Department of Semitic Philology, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Pázmány Péter Catholic University, Piliscsaba-Klotildliget, Hungary

SÁNDOR ENGHY

Institute of Biblical Sciences, Sárospatak Reformed Theological Academy,
Sárospatak, Hungary

TAMÁS FABINY

Presiding Bishop of the Evangelical Lutheran Church in Hungary; Department of
New Testament Theology, Lutheran Theological University, Budapest, Hungary

LÁSZLÓ FEKETE

Department of Liturgy, Jewish Theological Seminary—University of Jewish Studies,
Budapest, Hungary

IDA FRÖHLICH

Department of Semitic Philology, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Pázmány Péter Catholic University, Piliscsaba-Klotildliget, Hungary

GYÖRGY GÁBOR

Department of Cultural History, Jewish Theological Seminary—University of Jewish
Studies, Budapest, Hungary

38

SÁNDOR GÁNÓCZY (ALEXANDRE GANOCZY)

Centre national de la recherche scientifique (CNRS), Paris, France; Katholisch-Theologische Fakultät, Julius-Maximilians-Universität Würzburg, Würzburg,
Germany

ÁGNES HELLER

The New School, New York, NY, USA

MÁTÉ HIDVÉGI

Jewish Theological Seminary—University of Jewish Studies, Budapest, Hungary

GYÖRGY JAKUBINYI

Roman Catholic Archbishop of Alba Iulia, Alba Iulia-Gyulafehérvár, Romania

ISTVÁN KAMARÁS OJD

Wesley Research Center for Sociology of Church and Religion, John Wesley
Theological College, Budapest, Hungary

ISTVÁN KARASSZON

Department of Old Testament Studies, Faculty of Theology, Károli Gáspár
University of the Reformed Church in Hungary, Budapest, Hungary; Department
of Biblical Studies, Faculty of Reformed Theology, Selye János University, Komárno,
Slovakia

GYÖRGY KOCSI

Archiepiscopal Theo

GÉZA KOMORÓCZY

Department of Assy
Loránd University, H

GÁBOR KÓSA

Department of Chin
Budapest, Hungary

LEVENTE LŐRIK

Baptist Union of Hu

TIBOR MARJOVSZKY

Debrecen Reformed

LEVENTE BALÁZS M

Department of Bibl

MARTIN MEISER

Fachrichtung Evang
Germany

LEON MOCK

Department of Bibl
Theology, Tilburg U

REINHARD NEUDE

Pontifical Biblical I

JÁNOS OLÁH

Department of Juda
Studies, Budapest, H

ZOLTÁN OLÁH

Faculty of Roman
Romania

MARCEL POORTHU

Department of Bibl
Theology, Tilburg U

Contributors

d Theological Academy,

Hungary; Department of
rsity, Budapest, Hungary

niversity of Jewish Studies,

ties and Social Sciences,
et, Hungary

nary—University of Jewish

aris, France; Katholisch-
t Würzburg, Würzburg,

lies, Budapest, Hungary

yulaférvár, Romania

Religion, John Wesley

neology, Károli Gáspár
t, Hungary; Department
os University, Komárno,

Contributors

GYÖRGY KOCSI

Archiepiscopal Theological College of Veszprém, Veszprém, Hungary

GÉZA KOMORÓCZY

Department of Assyriology and Hebrew Studies, Faculty of Humanities, Eötvös
Loránd University, Budapest, Hungary

GÁBOR KÓSA

Department of Chinese Studies, Faculty of Humanities, Eötvös Loránd University,
Budapest, Hungary

LEVENTE LŐRIK

Baptist Union of Hungary, Gödöllő Baptist Church, Gödöllő, Hungary

TIBOR MARJOVSZKY

Debrecen Reformed Theological University, Debrecen, Hungary

LEVENTE BALÁZS MARTOS

Department of Biblical Sciences, Theological College of Győr, Győr, Hungary

MARTIN MEISER

Fachrichtung Evangelische Theologie, Universität des Saarlandes, Saarbrücken,
Germany

LEON MOCK

Department of Biblical Sciences and Church History, Tilburg School of Catholic
Theology, Tilburg University, Utrecht, Netherlands

REINHARD NEUDECKER S.J.

Pontifical Biblical Institute, Rome, Italy

JÁNOS OLÁH

Department of Judaic Studies, Jewish Theological Seminary—University of Jewish
Studies, Budapest, Hungary

ZOLTÁN OLÁH

Faculty of Roman Catholic Theology, Babeş-Bolyai University, Cluj-Kolozsvár,
Romania

MARCEL POORTHUIS

Department of Biblical Sciences and Church History, Tilburg School of Catholic
Theology, Tilburg University, Utrecht, Netherlands

TAMÁS RÓNA

Department of Bible and Talmud, Jewish Theological Seminary–University of Jewish Studies, Budapest, Hungary

ERZSÉBET N. RÓZSA

Department of International Relations and Diplomacy, National University of Public Service, Budapest, Hungary

SERGE RUZER

Department of Comparative Religion, The Hebrew University of Jerusalem, Jerusalem, Israel

RUBEN SAFRASYAN

Institute of Oriental Studies, Armenian National Academy of Sciences, Yerevan, Armenia

ALFRÉD SCHÖNER

Department of Bible and Talmud, Jewish Theological Seminary–University of Jewish Studies, Budapest, Hungary

40

YIGAL SCHWARTZ

Heksherim Research Institute for Jewish and Israeli Literature and Culture, Ben-Gurion University of the Negev, Beer-Sheva, Israel

JENŐ SZIGETI

Department of New Testament Studies, Adventist Theological College, Pécel, Hungary

SZabolcs Anzelm Szuromi O.PRAEM.

Department of Constitutional Law, Canon Law Institute „ad instar facultatis”, Pázmány Péter Catholic University, Budapest, Hungary

BALÁZS TAMÁSI

University Library and Department of Judaic Studies, Jewish Theological Seminary–University of Jewish Studies, Budapest, Hungary

ISTVÁN TATAI

The Reformed Church in Hungary, Congregation of Hatvan, Hatvan; Pentecostal Theological College, Budapest, Hungary

JEFFREY H. TIGAY

Department of Near Eastern Languages and Civilizations, University of Pennsylvania, Philadelphia

IMRE TOKICS

Department of Old Hungarian, Eötvös Loránd University, Budapest

CsABA TÖRÖK

Theological College of the Hungarian Evangelical Church, Budapest

Iván Uhrman

Department of History, Central European University, Budapest, Hungary

KORINNA ZAMPFIR

Faculty of Roman Catholic Theology, Cluj-Napoca, Romania

BOAZ ZISSU

Martin (Szusz) Department of Biblical Studies, Bar-Ilan University, Ramat Gan, Israel

JÓZSEF ZSENGELLÉR

Department of Biblical Studies, Károli Gáspár University of Theology, Budapest

Contributors

al Seminary–University of

cy, National University of

University of Jerusalem,

democracy, Yerevan,

1 Seminary–University of

Literature and Culture,

neological College, Pécel,

ute „ad instar facultatis”

ish Theological Seminary–

van, Hatvan; Pentecostal

Contributors

JEFFREY H. TIGAY

Department of Near Eastern Languages and Civilizations, University of Pennsylvania, Philadelphia, PA, USA

IMRE TOKICS

Department of Old Testament Studies, Adventist Theological College, Pécel, Hungary

CsABA TÖRÖK

Theological College of Esztergom, Esztergom, Hungary

IVÁN UHRMAN

Department of History, Jewish Theological Seminary–University of Jewish Studies, Budapest, Hungary

KORINNA ZAMFIR

Faculty of Roman Catholic Theology, Babeş-Bolyai University, Cluj-Kolozsvár, Romania

BOAZ ZISSU

Martin (Szusz) Department of Land of Israel Studies and Archaeology
Bar-Ilan University, Ramat-Gan, Israel

41

JÓZSEF ZSENGELLÉR

Department of Biblical Theology and History of Religion, Faculty of Theology,
Károli Gáspár University of the Reformed Church in Hungary, Budapest, Hungary